

Väljarnas sämsta partier 1970-2022

Antipatier mot partier kan ha en betydelsefull roll för opinionsbildning och väljarbeteende. Betydelsen av 'negativt partianhängarskap' uppmärksammades redan i de traditionella amerikanska modellerna för väljarbeteende från 1950-talet. Starka antipatier gentemot partier kan vara en stark drivkraft för individens politiska engagemang och beteende. I de svenska Valundersökningarna har historiskt ställts frågor om vilket parti väljarna tycker sämst om. Inte oväntat är det ytterlighetspartier som har varit de svenska väljarnas sämst omtyckta partier. Under 1970-talet var det Moderaterna, Vänsterpartiet kommunisterna och andra kommunistpartier som var vanligaste sämsta parti. År 1991 var det Ny Demokrati som var det vanligaste sämsta partiet (34 procent).

När mätningarna återupptagits har Sverigedemokraterna varit sämsta parti. En majoritet av väljarna tyckte sämst om SD 2018 (55 procent), nivåer som är jämförbara med antipatierna mot kommunistpartier i början och i mitten av 1970-talet. Men i samband med valet 2022 hade andelen med SD som sämsta parti minskat till 43 procent. Och närmare tre av tio väljare nämner att Miljöpartiet är det sämsta partiet 2022, en ökning med mer än 20 procentenheter. Fem riksdagspartier – S, C, L, M, KD – samlar en mycket liten andel väljare som tycker att de är sämst.

Tabell 1 Väljarnas sämsta partier 1970-2022. Andelen väljare som tycker sämst om olika partier (procent).

	VPK/V	KFML(r)	SKP	S	MP	C	FP/L	M	KD	NYD	SD	FI	Annat	Summa procent	Antal svarande
1970	39	14	–	3	–	0	2	39	4	–	–	–	0	100	2 190
1973	39	13	1	4	–	1	8	30	4	–	–	–	0	100	1 699
1976	51	1	0	4	–	3	3	36	2	–	–	–	0	100	1 986
1979	41	–	1	9	–	5	2	40	2	–	–	–	0	100	2 300
1991	26	–	0	7	7	2	3	17	3	34	–	–	0	100	2 045
2018	14	–	–	3	12	2	0	3	2	–	50	13	1	100	2 641
2022	12	–	–	2	31	3	1	3	5	–	43	–	0	100	3 267

Källa: Svenska valundersökningar 1970-2022.

Kommentar: Frågan lyder: "Vilket parti tycker du sämst om?" I procentberäkningarna har svarsalternativet 'vet ej/vill ej svara' uteslutits. I Valundersökningarnas besöksintervjuer ställs frågan om bästa parti som en uppföljning till frågan om bästa parti. De som inte uppger bästa parti ingår inte i underlaget. Andelen av de som fått frågan men som inte vill uppge sämsta parti eller svarat 'inget parti' eller en kombination av partier har fördelat sig så här: 1970 12 procent, 1973 13 procent, 1976 12 procent, 1979 12 procent, 1991 13 procent, 2018 14 procent och 2022 7 procent. I kategorin 'SKP' ingår även andra namngivna kommunistpartier. I 1991 års Valundersökning var frågan om sämsta parti inte inkluderad i de förkortade intervjuerna. Resultaten har viktats mot det officiella valresultatet.